

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő. Fűvészkert utca 1080.</p>
--	---	--

Vélemény és terv

az üresedésben levő debreczeni gymnasiumi
tanszékek ügyében.

A debreczeni ref. főgymnasium tanárkara, az 1882. év május havában tartott egyházkerületi gyűléstől, a 115. számú határozatban utasított, hogy a gymnasium célszerűbb berendezéséről, különösen pedig arról adjon véleményt, hogy tekintetbe véve a már meglevő s hirtelen meg sem változtatható állapotokat, s a szűk pénzügyi viszonyokkal szemben legalább a jelenleg meglevő párhuzamos osztályok fentartásának okvetlen szükséges voltát, addig is míg a gymnasium teljes rendezésére az idő eljönne, miféle átmeneti, előkészítő intézkedéseket lehetne tenni, még pedig ha lehet a jelenlegi költségvetés határánál is szorosabb körben?

A gymnasiumi tanárkar mielőtt megállapította volna, két dolgot kívánt konstatálni:

1. A gymnasium 8 osztályába, akár arra számítunk, hogy az országos középiskolai törvényhez fogunk alkalmazkodni, akár arra gondolunk, hogy a zsinat által alkotott s életbeléptetés végett a konvent elé terjesztett közoktatási szabályzat rendeletei lesznek ezentúl ránk nézve irányadók, annyi tanulót, a mennyi évek, sőt évtizedek óta van gymnasiumunkban, többé nem lesz szabad befogadni; — mert még ha arra nem volnánk is tekintettel, mit kíván a tanítás érdeke, kívülről jövő tilalom fog gátolni ily nagy számú tanuló befogadásában. Minekutána pedig — mint ez az idézett határozatból látható — a főtiszt. egyházkerület maga sem hajlandó ama másik kiegészítő eszközhöz folyamodni, a mely szerint t. i. szorosán meg kellene határozni az egy-egy osztályba felvehető tanulók számát s a kiszabott számon felül jelentkezőket kérés nélkül visszavonni; de meg ilyen eljárásnak elrendeléséből valószínűleg az származnék, hogy a gymnasium kizárólag debreczeni fiukkal s ezeken felül még legfelebb jótéteményes szegény tanulókkal telnék meg, s a főiskola valószínűleg többet veszítne a tandíjknál (jelen-

leg a gymnasiumi tandíj-bevétel állandóan több évenként 5000 frtnál) mint a menüit megtakarítana a párhuzamos osztályok beszüntetésével: mulhatatlanul szükségesnek látszik, hogy párhuzamos osztályok, (habár a szükséghez mért, kívánatos arányban az anyagi helyzet szorultsága miatt egyelőre nem szaporíthatók is) legalább a jelenlegi számban továbbra is fentartassanak.

2. A gymnasiumi párhuzamos osztályoknak kizárólag évenként alkalmazott ideiglenes erővel berendezése sem nem célszerű, sem fen nem tartható. — Két-három évnél tovább ideiglenes tanár — ha okleveles is — nem hajlandó folyvást csak ideiglenes maradni, de meg az osztályoknak 2 évnél hosszabb ideig ugyanazon ideiglenes erővel fentartása nem is engedtetik meg. Az pedig, hogy folyvást a tanárképezdeből épen most kikerült ifjak tanuljanak tanítványainkon tanítani, s mikor már a tanításba beletették volna, ismét új, tájékozatlan kísérlettevőknek adjanak helyet, semmiképen sem kívánatos.

E felemlített két körülmény alapján eléggé bizonyosnak látszik, hogy gymnasiumunknál annyi tanszéket kell rendszeresíteni, hogy azokkal s legfelebb 1--2 segédtanár alkalmazásával, legalább a jelenleg meglevő párhuzamos osztályokat fent lehessen tartani. De másfelől nem lehet tekinteten kívül hagyni azt a körülményt sem, hogy a főiskolának nem igen van módjában az eddiginél többet áldozni a gymnasiumra, sőt ennek költségeinél némi megtakarításokat is szeretne eszközölni. Igaz, hogy mivel a gymnasiumba járó debreczeni illetőségű tanulók csaknem betöltenének egy teljes gymnasiumot; s mivel továbbá a debreczeni ref. egyház az általa viselt teherrel arányban teljességgel nem álló jogokat követel magának, sőt gyakorol a főiskola ügyei intézése körül: elég indokoltnak látszik az a felfogás, a mely szerint felszólítandó volna a debreczeni ref. egyház, hogy jogaihoz aránylagosabban mért terhet vállaljon magára s járuljon hozzá anyagilag is a főiskola külterjes fejlesztéséhez, ne csak megőrizni szépen a folyvást fejlődő, nagyobbodó főiskola felett még akkor nyert jogokat, mikor annak terhei viselésében egyház és superintendencia csaknem egyenlően osztoztak, hanem

hozza még áldozatait is s elhagyva tömérdek, teljesen szükségtelen közigazgatási kiadásai egy részét, legalább az ott megtakarított összeggel próbálja egyensúlyozni a főiskola körüli jogai s kötelességei mérlegét.

Viszont a meglevő körülmények kellő méltatása után az sem látszanék egészen indokolatlannak, hogy kéressék fel a tek. városi hatóság, miszerint tekintettel azon körülményre, hogy nagy költséggel fentartott reáliskolája a közel jövőben valószínűleg még többre fog kerülni, mert rendes tanárokkal kell azt ellátni, s az osztályokat ki kell egészíteni, de valószínűleg akkor is ép oly néptelesen fog maradni, a hogy van már évek óta: alakítsa át ezt az intézetet egy városi gymnasiummá, s szabadítsa meg az egyházkerületet csaknem teljes két gymnasium fentartásának terhétől, mely két gymnasium közül az egyiket ugyis — majd kizárólag — debreczeni fiúk töltik be. Vagy pedig ha egy egész gymnasium fentartási költségeit nem meri magára venni, segítse mostani költségeivel a fenálló 2 felekezeti gymnasiumot, hogy teljesen kifejlődve s megerősödve Debreczen város és vidéke szellemi szükségletének megfelelhessen.

Mivel azonban arra számítani, hogy az ajánlott utak bármelyikén is a főtiszt. egyházkerület a közel jövőben el fog indulni s célhoz fog jutni, nem igen lehet: alig marad fen más mód, mint a tanári fizetések bizonyos combinációjával tenni lehetővé a tanári székek szaporítását.

Itt ismét lehetetlen 3 dolgot fel nem említeni. — A gymnasiumi tanári alapfizetés jelenleg 1000 frt és 300 frt lakbér. Alig van azonban rá példa, hogy a 300 frtból a tanár az iskolától nem távoli helyen egészséges és tisztességes lakást tudjon fogadni. Egy jó 3 szobás lakás már többre kerül, ennyire pedig egy tanárnak, ha azt akarjuk, hogy otthon tudományos foglalkozást is végezzen, okvetlen szüksége van. Hogy aztán a fenmaradó 1000 frtból mikép lehet Debreczenben egy családos embernek egy évig megélni, ha csak más mellékfoglalkozást nem folytat, vagy saját vagyonából mellékes jövedelme nincs, azt, a ki Debreczenben családot fentartani próbált, nagyon tudja; de magyarázza az a körülmény is, hogy csak nem rég távozott el innen egyik kitünő tanárunk középserű papságra, mert itt családját fentartani nem tudta. stb.

Másik, a mit nem lehet fel nem említeni, a gymnasiumban alkalmazott tanárok fizetése megszabásának méltánytalan és okszerűtlen volta. A matematika, physika, történet és a 2 felső osztálybeli latin nyelv tanárának 150 frttal van több fizetése, mint a többinek, (hogy az akadémiai tanári fizetéssel ellátott gymnasiumi tanárokat ne is említsük). Miért? nem tudhatni, ha csak az az idea nem lebegett e fizetés megállapítói előtt, hogy a professor tudományosa azon osztályok szerint van mérve, a melyekben tanít. De hogy e felfogás mennyire gyarló, mutatja az,

hogy az első osztályu latin nyelv tanára épen azon vizsgálaton tartozik keresztül menni, hogy oklevélhez jusson, mint a ki a 8-dikban tanít. Hogy pedig physikailag a tanítás az alsóbb osztályokban sokkal terhesebb, mint a felsőkben, azt a ki próbálta, mindenki tudja. — De meg, ha egészséges gymnasiumi oktatást akarunk, nem szabad többé egy embert egész életére egyetlen osztályba czövekelni le s nem szabad az alsóbb osztályokba oly egyéneket alkalmazni, kik ugyanazon szakot bármelyik osztályban is kellő sikerrel eltanítani képesek ne volnának.

A harmadik, a mit a tanári fizetések méltányos megállapításánál nem lehet figyelmen kívül hagyni az u. n. időszaki pótlék. — Nincs rajta mit bizonyítgatni, hogy egy nőtelen, vagy a családalapítás kezdetén levő fiatal ember, csekélyebb jövedelemmel kijöhet, mint egy oly családapa, kinek számosabb s nagyobb koru gyermek neveltetéséről kell gondoskodni. Ép azért van a legnagyobb méltánytalanság abban, hogy egyenlő képesítési mérték mellett ne a szolgálati évek, hanem egyes — nem tudni miért tulbecsült — szakok részesüljenek nagyobb fizetéssel megtiszteltetésben. Véleményem szerint a gymnasiumban, hol ismét és erősen hangsúlyozom — minden tanártól saját szakmájában egyenlő magas fokú képzettséget kell követelni s követel már jelenleg is a tanári vizsgálat, egyedül a szolgálati évek lehetnek alapjai, s ezek kell hogy legyenek is alapjai, a fizetés emelkedésének.

Mindezekből pedig az következnek, hogy a gymnasiumban tanító minden tanár fizetése egyenlővé tétetvén s alapjául a jelenlegi 1000 frt (és lakbér) fogadtatván el, minden 5-dik szolgálati évben, legalább az első 20 éven át 100—100 frttal emeltessék, hogy legalább némi arányban álljon az ugyan olyan forma képesítést kívánó állami hivatalok fizetésével. S nem habozom kimondani, hogy ha gymnasiumunk a közel jövőben ide eljutni nem tud, kiválóbb tanárainkat apródonkint elfogjuk veszteni, mert azok — képesitetségük meglevén — vagy az állami intézetekben lesznek családjuk jobbléte érdekében kénytelenek alkalmazást keresni, — vagy más, jobban jutalmazó pályára lépnek át, miután jövőre a tanári pályán még a mellékesen kereshetéstől is el lesznek zárva. De hogy ez intézkedést a főiskola, ha csak az előjelzett két forrás valamelyikéből vagy máshonnan segítséget nem kap, már jelenleg megtehesse: ahhoz igen kevés remény lehet. — Annálfogva a legközelebbi cél az ideiglenes „modus vivendi“ feltalálása.

Erre nézve a következő combinatio ajánlkozik. Jelenleg a gymnasiumban alkalmazott rendes tanárok fizetésén kívül 5300 frt és 57 km. fa fordittatik a gymnasium ideiglenes és segédtanárok s órapótlékok stb. díjazására. (U. m. Szegedi és Gergely-féle 2 tanszék fizetése 2600 frt és 38 km. fa, rajztanár 800 frt és 19 km. fa, 2 segédta-

nár 1000 frt, VII. pallel osztály fentartására 900 frt.) Ebből levonva a 2 segédtanár részére 1000 frtot, marad még 4300 frt s a fa. Másrészt 30 szolgálati évet véve fel, a tanár a 30 év alatt ép azon fizetésben részesül, ha 1300 frtot kap évenként, mint ha az 1-ső 5 évben 1100, 5—10-ig 1200, 10—15-ig 1300, 15—20-ig 1500 és 25—30-ig 1600 frt fizetést huz. — A főiskolára nézve tehát teljesen mindegy, akármelyik fizetési módozat állapittatik meg. Annak azonban, ha az első, jelenleg érvényben levő mód helyet a másik fogadtatnék el, az lenne a haszna, hogy 100 frttal és 19 km. fával, tehát összesen 160 frttal tulmenve a jelenlegi költségvetés határán, kettő helyett 4 tanárt lehetne rendszeresíteni a gymnasiumban s ily erővel már, számításba véve a 2 segédtanárt is, 3 párhuzamos osztályt állandóan fen lehetne tartani. A mi a későbbi fizetés emelkedéseket illeti, azt kiegyenlitené ismét a később belépők alacsonyabb fizetése.

Igaz, hogy 3 párhuzamos osztálylyal sem fogjuk kibírhathni, mert legalább 4 kell s annyi van jelenleg is, — de ezt talán el lehetne látni ugy, a hogy jelenleg is van, hogy a rendes tanárok csekély díjért köteles óraszámukon felül is tanítanak, s talán később, ha rendbe jönnének a dolgok, s minden gymnasiumi tanár egyforma magas órászámmal alkalmaztatnék, ez órapótlékokra nem is lenne szükség. Az is igaz, hogy ily fizetés mellett, ha t. i. meroven, minden ujonnan választott egyén kezdőnek tekintetnék s mindegyiknek csak a fizetés minimuma adatnék, nem igen lehetne számítani arra, hogy a vidék jelesebb tanerőit megnyerjük gymnasiumunkba. Azonban e bajon segítene az, ha, mint ez a nyugdíj igényre már meg van állapítva, az ujonnan választott tanárnak más intézetben eltöltött szolgálati évei egészben vagy részben beszámítatnának; míg másfelől — mint már fentebb ki volt emelve — ez egész intézkedés csak átmeneti és ideiglenesnek tekintendő addig, míg iskolánk jobb anyagi helyzetbe jöhet, vagy valahonnan segílyt kaphat s kellő komolysággal mérlegelve főiskolánk érdekeit, nem is tekinthető másnak, mint átmeneti s ideiglenes intézkedésnek, melyre ez alkalommal csak a szükség szorít.

Ha már a főtiszt. egyházkerület e tervezetet magáévá tenné, s ehhez képest az üresedésben levő kettő helyett 4 gymnasiumi tanszéket rendszeresítene, azokat a jelenlegi szükségletet tekintve s a végleges rendbejövételt is szemmel tartva, a következőleg kellene beosztani. — Egy tanár teendője lenne a magyar és német nyelvnek az alsóbb osztályokban tanítása, egy tanítná a rajzoló geometriát, ismét másik az alsóbb osztályokban a természettant, számtant részben a földrajzot, végre a 4-dik az ó klasszikai nyelveket s irodalmakat. Egy-egy tanár köteles heti óraszámában huszban állapittatnék meg s kimondatnék, hogy minden ujonnan választandó gymnasiumi tanár e fizetésre

s kötelezettségre fog alkalmaztatni, a jelenleg már alkalmazásban levő tanárok fizetési stb. egyéb viszonyai, azonban e határozat, illetőleg intézkedés által nem érintetnek.

Mulhatatlanul kimondandónak vélném azt is, hogy oklevéllel nem bíró egyén, rendes tanárul semmi esetre sem választható meg; hanem ha a tanárkar ily — oklevéllel képesített — egyént ajánlani nem tud, a tanszékek csak ideiglenes tanárokkal fognak betöltetni.

Igy gondolnám gymnasiumunk rendezése munkáját megkezdhetőnek. Ha aztán később e rendezés öntudatosan a cél felé törve, a nagy hangu phrasisok stb. kerülésével, de minden egyes kis felmerült alkalom felhasználásával keresztül vitetnék, nyugodtan lehetne tekinteni a jövő elé s bátran lehetne versenyre szállni bármelyik hazai gymnasiummal.

Békési Gyula.

A csuda jelentősége a kijelentésben.

A csuda és proféczia*) jelentősége, a régi orthodoxia nézete szerint abban áll, hogy t. i. azok bizonyító, vagy hiteltesítő eszközök gyanánt szolgálnak a kijelentés mellett. Ezen nézet ugy tekinthető, mint természetes logikai kifolyása a kijelentés azon doctrinaire fogalmának, mely szintén a régi orthodoxia körében uralkodik. E fogalom szerint ugyanis a kijelentés nem egyéb, mint oly igazságok közlése, miket az emberi ész magától nem csak feltalálni nem tudott volna, de még a feltalálás után is nagy részben nem tud igazolni. — Az ilyen kijelentésnek már természetesen szüksége van oly bizonyító eszközökre, melyek a kijelentésre igényt tartó tanok rendszerén kívül esve, alkalmasak legyenek igazolni ugy a hiteladást az igény érvényessége iránt, mint a meghajlást és elfogadást a tanokkal, mint kijelentettekkel szemben. Ezen szükségét, a mint felszokták venni, az Isten is átlátja és ki is elégíti. Ugy de mi volna e tekintetben megfelelőbb kielégítés, mint épen az, a mit a bibliai csudák, mint az isteni hatalom természetfeletti cselekvényei és a jövendölési profécziák, mint az isteni eleve tudás természetfeletti nyilvánulásai szolgáltatnak? Ezen csudák és profécziák tehát ugy tekintendők, mint megannyi jelek, melyek azért mellékeltek mintegy a kijelentéshez, hogy bizonyosokká tegyenek bennünket a felől, miszerint csakugyan Isten az, a ki szól hozzánk. A csuda és proféczia ilyen felfogása, bár mindinkább szűkebb körre szoritkozva, fennáll még ma is a régi, traditionalis orthodoxia hiveinél. A kijelentés, mondják ők, igazán véve épen annyiban kijelentés, a mennyiben olyat közöl velünk, a mit mi nem tudhatnánk a nélkül. Ugy de honnan tudjuk, hogy ezen közlése oly valaminek, a mi az emberi ész által fel nem található, igaz legyen? Eszünk nem bizonyíthatja be annak igazságát, mert az felvétel szerint felyül áll eszünkön. Lenni kell tehát

*) A jelen cikk tárgya a csudák jelentőségének kérdése lévén, a profécziák hason czélu fejtegetése egy netaláni jövő cikk számára marad fentartandónak.

bizonyos jelnek, a mi azt úgy bizonyítsa és jelezze, mint igaz közleményt Isten részéről; és e jel nem lehet más, mint a csuda. A keresztyénség e szerint nem egyéb, mint oly titokzatos tanok rendszere, melyek az ész által fel nem találhatók és fel nem foghatók, a melyek tehát nem birnak semmi önmagokban rejlő, benmaradó bizonyító erővel, hanem csakis csudák által bizonyíthatók és hitelesíthetők. Mi könnyebb azonban, mint azt belátni, hogy a kijelentés ilyen fogalma leginkább csak arravaló, hogy általa akaratlanul is fegyver szolgáltatassék az ellenség kezébe s megkönnyítessék számára a keresztyénség ostromlásának munkája? A keresztyénség tagadójának ugyanis itt csak azt kell tennie, hogy intézzen a csudák ellen egy oly erélyes támadást, a mely elég legyen legalább az emberek lelkeit komoly kételylyel és aggálylyal tölteni el, a természetfeletti lehetősége és igazolhatósága iránt általában véve: és azonnal elérni célját a meggyőződés megingatásában s lelkeknek a hit utjáról való letántorításában. Igen, mert a kijelentés, ily értelemben véve, semmivel sem bír magában olyannal, a mi azt az ember elfogadására és elsajátítására ajánlaná; annak teljességgel nincs semmi önmagát bizonyító ereje; annak egyetlen támasza a csuda, és ha ez alóla elmozdittatik, vagy alatta keményen megrázatik, akkor összeomlik a rajta álló egész épület is. Sőt a kijelentés ilyen fogalmának esetében a csudák ellen intézett theoretikus okoskodás még azon praktikus okoskodással is támogattathatik, hogy hát mit ér az a vallásos rendszer, mely pusztán csak oly feltalálhatlan és megérthetetlen titkokból áll, a melyek nem birnak önmagokban semmi hitet keltő hatással, semmi benmaradó meggyőző erővel? Hát méltó-e az ily rendszer arra, hogy isteni kijelentés gyanánt hitelesíttessék? Hát hihető-e, hogy Isten annyi fáradságot vegyen magának, amennyi az azon célra általa teljesítendő csudák sokasága által megkívántatik? Valóban, nincs felfogás a keresztyénségről, mely hatályosabban játszana a hitelenség kezére, mint épen a kezünk alatti; és már azon körülmény is, hogy abból az ellenfél magának oly félelmes fegyvert kovácsolhat, eléggé mutatja, mily fontos a keresztyénség védőjére nézve, ügyelnie arra, nehogy úgy tegye fel már maga is a kérdést, hogy az csak az ellenfélnek szolgáljon előnyére. A hit érdeke, a keresztyénség java kívánja, és pedig napjainkban inkább, mint valaha, a hitvédőtől, hogy mutassa ki, miszerint a kijelentés és csuda sokkal bensőbb és életrehatóbb viszonyban állanak egymással, mint az, a melyet a fentebbi felfogás feltételez. Azon viszonyt, a traditionalis felfogás példájára, pusztán külsőlegesen tekinteni, ártalmas előítéletet szül maga a kijelentés ellen, a mennyiben az, ennek bizonyításbeli szükségéről egy tulhajtott és ferde notiót tart és táplál. És ez előítélet azonkívül hogy ártalmas, egyszersmind alaptalan is. Igen, mert annak egyszerű belátására, hogy mennyire különbözik a keresztyénségnek ezen durva, külsőleges felfogása, mely szerint az nem egyéb volna, mint csudák által ránk erőszakolt titokzatos tanok rendszere, ugyanannak azon felfogásáról, mely a bibliában foglaltatik, elég emlékünke idézni Pál apostol emez ismeretes szavait: „igaz (megbízható, hitelre méltó) beszéd és mindenképen méltó, melyhez ragaszkodjunk: hogy a Krisztus jött e világra, hogy a bűnösöket megtartaná.“ 1. Tim. 1. 15. Pál apostol ez igazságot, mely pedig a lényegét teszi az evangéliumnak, úgy tekintette mint igazat, mint már magában véve is a

bűnös lélekre nézve oly szívesen és örömmel fogadottat, hogy az ember még rá se gondol arra és semmi szükségét nem érzi annak, hogy valami imponáló csudákat kívánjon annak elhívése végett, épen mintha talán az valami olyan volna, a mi csuda nélkül nem volna elhíhető, vagy a mi legalább skeptikus hiszékenytelenséggel volna fogadandó. — Hogy Krisztus urunk hatalmas csudákat mivelt, azt Pál apostol nagyon jól hitte; úgy de korántsem tekintette ő úgy azokat, mint teljesen nélkülözhetetlen bizonyító jeleket, a melyek nélkül Krisztus megváltói küldetésének ténye hihetetlen és elfogadhatatlan lett volna. Sokkal inkább e tény, bár nem oly igazság is, mit az ész á priori feltalálhatna, olyannak tetszett neki, mint a mi ha ugyan egyszer kijelentett. képes magát ajánlani észnek, lelkiismeretnek és szívnek egyaránt; mert hiszen mi méltóbb Istenhez, mint az ilyen részvét a bűnös, tévelygő emberek iránt? mi szívesen és örömmel fogadottabb a bűnterhelt lelkiismeretre nézve, mint a szabadulás a bünsúly érzetétől, a bűn hatalmától? mi elfogadhatóbb és örömmel látottabb a szívre nézve, mint az, a ki a bűnösök barátja, minő t. i. Jézus Krisztus, ki képes volt szeretni mind halálig és épen ez által nyerte meg magának jutalmul mindazok lelkes odaadását, valakiket megszabadítani jött el e világra?

A csuda jelentőségének traditionalis felfogása ellen nem az a kifogásunk, hogy az egészen hamis, hanem csak az, hogy az teljességgel nem kielégítő és annak adja az első és fő helyet, ami csak másodlagos és alárendelt dolog és így végül hamis felfogására vezet magának a csuda természetének is. Hogy vannak bibliai helyek, melyek azt bizonyítják, miszerint Krisztus Urunk csakugyan hivatkozott a maga csudáira úgy, mint bizonyítóeszközökre az ő Istentől való küldetésének igénye mellett, az kétségtelen; ugyde kétségtelen az is, miszerint ugyanazon bibliai helyek nem bizonyítják egyszersmind azt is, hogy Krisztus Urunk úgy tekintette volna azokat, pusztán mint csudákat véve, mint fő fő bizonyítóeszközöket az ő igényeinek. Tény, hogy ő nem úgy tekintette azokat. Mily távol állott ő attól, világosan megtudható azon állandó feleletből, melyet ő azoknak szokott volt adni, akik valami csudajelt kértek tőle kételyeik lecsendesítése végett. E felelet ugyanis határozott visszautasítás volt. E visszautasító feleletek ugyan már, némely esetekben megmagyarázhatók volnának azon tényből is, hogy a csudajelkérők nem jóhiszeműleg kértek, hanem pusztán hitelenségökért kerestek mentséget; ugyde más esetekben, mint p. o. a kapernaumbeli népsokaság esetében, mely azt kérde: „micsoda jelt mutatsz azért, hogy azt lássuk és higgyünk neked? mit cselekszel?“ ezen magyarázat nem vehető alkalmazásba; mert itt a csudajelkérők Jézusnak tisztelői és a magok módja szerint, legalább azon pillanatban, tanítványai voltak. Itt a visszautasító felelet oka egyedül abban található, hogy a csudajelkérők olyan csudát kértek, ami semmi benső viszonyban nem állott volna Jézus Krisztus, mint Idvezítő, munkájával; hanem pusztán csak olyan önkényes csuda lett volna, amely egyenesen csak a csudatevő hitelesítésének szolgált volna céljára, nem pedig más célra. Itt a csudajelkérők teoriája ugylátszik, az volt, hogy minél kevesebb erkölcsi jelentőséggel bír a csuda, minél kevesebb haszna van annak, annál alkalmasabb az a bizonyítás céljának szolgálatára. A követ kenyérré változtatni s aztán a kenyeret tüstént ismét kövé visszaváltoz-

tatni, jobb bizonyító eszköze lett volna szerintök Krisztus igényeinek az emberek hitével és követésével szemben, mint az a csuda amit ő éppen tett vala, t. i. több ezer éhes ember kielégítése a pusztában. Ilyen csudákat Krisztus sohasem tett és mindig határozottan vonakodott tenni; és ezen vonakodás nem egyéb, mint világos elítélése azon felfogásnak, mely a csudák jelentőségét pusztán a bizonyítóeszköziségben keresi. E felfogás szerint ugyanis, a csudáknak éppen csudás volta az, a mi teszi azokat mint bizonyítóeszközök, becsét és értékét; és éppen az az egyik legkomolyabb ellenvetés a traditionalis orthodoxia felfogása ellen, hogy az egy ferde, ügyetlen és eltorzított fogalmazására vezet a csudának éppugy, mint a proféciának. A pusztá bizonyítás szempontjából ugyanis éppen a thaumaturgikus elem a csudában és az eleve jóslási elem a proféciában az, ami főbe becsü és értékü. Nem csuda ennél fogva, egyfelől, ha a keresztyénség ellenfelei gunyt üznek a csuda ilyen fogalmából, de még inkább nem csuda, másfelől, ha az újabb evangyéliumi theologia hivei, okulva az ellenfél gunyjain, úgy igyekeznek felfogni a csuda természetét és jelentőségét, hogy eleje vételessék minden további hasonló gunyüzelemnek.

(Folyt. köv.)

Az ugynevezett konfirmáció történeti fejlődése és jelentősége.

(Folytatás.)

A lipcsei (1539) és regensburgi (1541) hitviták folyamán a lutheri theologusok a konfirmációt, mint egyházi szokást, emlékezetben tartatni javasolták. Itt e hitviták folyamán már látható volt, hogy Luther határozott, szilárd magatartása és elvei nem szállottak át az utódokra. A lutheri egyháztagok nagy részben még ingadoztak a katholicizmus és az evangyéliumi egyház hitelveit illetőleg. A kath. egyház sok mysteriumát, czeremóniáit, szemet s fület lebilincselő külsőségeit nem tudták egy könnyen feledni; megmaradt náluk a római kovász. Luther egyházi rendszabályzata azonban általános érvényben maradt jó darabig s így el lett fogadva az elv: *Episcopus petentes non admittat* (sc. ad sacram coenam), nisi rationem fidei suae reddiderint et interrogati responderint, an intelligent, quid sit coena domini, quid praestet, quo usu illa velint potiri. Még a reformatio első századában a német lutheri egyház csak is úgy ismeri és gyakorolja az ugynevezett konfirmációt, mint az urvacsorához először járulandók előkészítését. Ily értelemben rendelte el a brandenburg-nürnbergi egyházi rendszabályzat is, miszerint „teljesen értelmetlen gyermekek avagy durva egyének kik a tizparancsolatot, hitvallást és az uri imádságot még nem tudják s tanulni nem akarják, a szent urvacsorához nem bocsáthatók.“ Számos ehez hasonló adatot idézhetnénk, melyekből világos, miszerint a lutheri egyházban, a reformáció első századában, a konfirmáció csak is az urvacsorához előkészítő oktatást, s az oktatott növendékeknek vallástételét s ez által az urvacsorához járulhatásra méltónak ítélését jelenté. — Különös kivételt képezett Pomeránia és Kassel herczegség, hol e szertartás sajátságos módon teljesen róm. kath. jelleggel megőriztett. E kivételtől eltekintve, a német lutheránusok a konfirmációnak semmi hittani jelentőséget nem tulajdonítottak,

mivel hogy azt a bibliából nem lehet indokolni; így történt aztán, hogy a nép vallási tudatában nem gyökerezhetett meg ez a czeremónia, sőt sok helyen el is felejtetett és ki-divatozott. De csak rövid időre.

A theol. irodalomban ismert nevü Spener (szül. 1635. jan. 11. † 1705. febr. 5) felujtá a konfirmáció kérdését s subjectiv elméletével megváltoztatta az eddigi felfogást. Az ő elmélete szerint a konfirmáció alapja, a kereszteleés alkalmával tétetni szokott ígéletben rejlik. Midőn megkereszteltünk — ugymond — mások tettek helyettünk fogadást; ugyde az egyházra és megkereszteltre nézve nem lehet kö-zönyös dolog, hogy a kereszteleéskor tett fogadás nyilvánosan megerősítették az illető egyén által. — Ez által a konfirmandusnak kedvező alkalom nyujtatik hitvallásának letételére, az Isten és egyház színe előtt való bebizonyítására; egyszersmind figyelmeztetik, hogy mint az urasztalához először járulandónak mily fontos kötelességei vannak Isten és az anyaszentegyház iránt. Ujabb fogadást tesz, hogy szent és kegyes életet folytat s végül a keresztségben más által érette tett ígéletet magáévá téve, azt vallástétellel megerősíti. Ez egyházi cselekvényt nagy ünnepélyességgel kell végezni, hogy a gyermekek kedélyvilága megnyeressék, vallásos érzelmök felbuzduljon s oly benyomást nyerjenek, melyeket az idő soha se törölhessen ki emlékökből. — Imé Spener mennyire megváltoztatja a konfirmációról eddig érvényben volt felfogást, mint nyugózi le az értelmet az érzelem hatalma alá, mint igyekszik — ugy szólván — a fő helyére tenni a szívet és megfordítva. Szerinte a konfirmáció csakugyan megerősítés, még pedig olyan nemü, mely a konfirmandus részéről eszközöltetik. A gyermek a keresztszüle által tett fogadást erősíti meg, a többi cselekmény mind csak mellék cselekmény, melyek a kedély minél mélyebb meghatottságát tartoznak előidézni. — Spener a róm. kath. konfirmációból egy hatásvadászó czeromóniát teremtett, de hogy mely alapon? azzal ő nem törődött. S bár e Spener-féle konfirmációra is ráillik, hogy prorsus otiosa ceremonia, mindamellett az ő korában ez a felfogás nagyon kielégítette a kedélyeket, s ő mint berlini egyháztanácsos és prälatus, befolyásánál fogva sokat is tehetett elméletének elfogadására és terjesztésére. A rationalismus is kedvező volt e felfogás terjedésére nézve, s előmozdította azt Schleiermacher eme tana is: „a gyermekkeresztség csak akkor teljes, ha a kellő oktatás után hozzájárulandó hitvallástétel — konfirmáció — ahoz tartozó utolsó aktus gyanánt tekintetik.“ Schleiermacher nem is gondolkozhatott másként, ha következetes akart maradni magához, hisz ő a keresztyénség lényegét a vallási öntudatban keresi. — A Spener-féle konfirmáció elmélet az északeurópai államok lutheri egyházaiban érvényre emelkedett, nem gondolt senki azzal, hogy az ilyesféle tanok az isteni szabad kegyelemmel ellentétben állanak, — s minden ezen érdemben kibocsátott rendeletek és utasítások Spener ujáteremtő szellemétől vannak áthatva.

Összegezve a mondottakat: a lutheri egyházban a konfirmáció intézményének két árnyalatát, a felfogást illetőleg pedig két irányelvet találunk, ugymint a reformátorok tiszta bibliai felfogását és a Spener ujító, egyéni elméletét. Az első elv szerint az ugynevezett konfirmáció, mint az urvacsorához először járulhatásra előkészítő egyházi aktus tiszteletben tartandó és a gyakorlatban megőrizendő; Spe-

ner szerint pedig, e józan felfogás ellenére, e cselekmény czeremóniás külsőséggé változott, melynek lényege és hatása a kedély minél mélyebb megindításában éretik el. S meglepő! — a Spener-féle theoria háttérbe szorítá a reformátorok és konfessziók meggyőződésén alapuló elvet, — az egyéni öntudat a bibliát.

(Vége köv.)

Töredék

a magyar ref. ének- és isteni-tisztelet történetéből.

(Vége.)

Ha már e két kiszolgáltatási módot megvizsgáljuk, nagy különbséget találtunk közöttük. Heltaié sokkal czeremóniásabb: a komák bevívén a paphoz a kisedet, először kikérdeztetnek, hogy mit akarnak, azután tanítás tartatik hozzájuk az evangyéliumból, azután imádkoznak N. N.-ért (kinek elébb adták a nevet, mint sem baptisáltatott volna) Istenhez, ki az ő keresztségét kéri, — ismét imádkoznak, hogy Isten tegye hasznossá reá nézve a keresztséget, azután letérdepelve mondák el a miatyánkot, majd ismét a minister intette a komákat, hogy a kisedet majdan megtanítsák a tizparancsolatra, a hitnek ágazataira, miatyánkra, — intsék a keresztyéni életre.

Ez történt mind a papnál, midőn ezt a sok czeremóniát itt elvégezték, mentek a templomba, s a keresztelő viznél megálltak.

Mint hogy Heltai semmi utasítást nem ad a vízre nézve, de meg hogy az a templomban volt, azt kell feltennünk, hogy azt előre (talán vízkereszt ünnepén) elkészítették egész esztendőre s a templomban tartották, miként a pápisták, lehetett talán olyan szentelt víz forma, (melyről azt tartja a közmondás, hogy: se árt, se használ) tehát nem természeti tiszta víz volt, a minővel Jézus is keresztelkedett, s a minőt mi is használunk! (Mindez azonban csak excursio tőlem, mert még eddig sehol se találtam a régi czeremóniák között, hogy a reformátusok vizet szenteltek volna!)

A mint a keresztelő viznél megálltak, ismét kérdé a pap, hogy kívánják-e a gyermekét megkereszteltetni (holott legelső kérdés is az volt: mit akarnak?), többféle fogadásokat tétet velük a gyermek nevében, ezekután már egyenest a gyermeket kéri, ha akar-e megkeresztelkedni? (már harmadszor!) s csak ezután keresztel, azután ismét imádkozik, végre megáldja!

A keresztségről tartott tanítás ugyan az evangyéliomból merített, de semmi felekezeti színezetet nem árul el.

Méliusé: sokkal egyszerűbb, a sok sallang lehullott, de szigorubb, a dolog érdemére jobban tartozó, azaz bensőbb, és egy kissé nagyon is felekezeties. Nem csinál sok hókusz-pókusz a különféle imádkozásokkal, letérdepléssel, egyszerűen, de egész bensőséggel végzi a sz. aktust.

Először is tudni akarja, kiesoda, miesoda az illető egyén? nehogy méltatlant részesítsen a sz. sacramentomban, azután rögtön előtérbe állítja saját felekezeti dogmáját, mit a bibliából merít, hogy t. i. a Krisztus érdemével megelégedjék.

A keresztelést a templomban végzi, sőt meghirdeti, hogy oda vigyék a gyermeket, hogy a sz. sacramentom isteni tisztelet idején szolgáltatassék ki, a mint illik. Megparancsolja, hogy a vizet vigye a minister a gyülekezet helyére (tehát nyilvánvaló, hogy a templomban nem tartottak vizet!)

Egy szép szabadságát is említi a gyülekezetnek, mely szerint a hely és idő meghatározása őt illeti?

A legnagyobb tisztességet, könyörgést, isteni félelmet ajánlja, történjék bárhol, bármely helyen, de a hivek gyülekezetében legyen.

A sz. sacramentomot apróra megmagyarázza, kiemelvén a ref. egyház azon sarkalatos tételét, hogy a Jézus a keresztséget azokra bizta, a kikre az igehirdetést, tehát holmi fita vagy baba nem keresztelhet, hanem a sz. actus végrehajtójának választott személynek, az igeherdetőnek, vagy is a predikátornak kell lenni.

A keresztségnél megkivántató 4 kelléket megmondja, s a mi ezentul vagyon, erősen kárhoztatja, elveti, ezután keresztel vagyis mos, — megáld s a jelenlevőknek rövid, de velős tanítást ad!

Hitnézete a keresztség sz. sacramentomáról sokkal tisztább mint Heltaié, már csak azért is, hogy legelőbb is a Krisztus érdemével való megelégedést állítja előtérbe! Egyebeket Heltairól a 2-dik szám 15—16. lapjaiban megirtam, hol azon ígéretet tettem, miszerint jövőre az urvacsoarájának módját kísérlendem meg, — igen jövőre! előbb azonban még a XVII. század kereszteléséről szólandok — két rendben.

Kálmán Farkas.

Tanulmány és bírálat.

(Folytatás.)

Hibás ezen 1-ső számú műalaki tekintetben is, nem helyes a dispositiója. A társadalmi élet köréből (III. r.) az egyházra (IV. r.) menni át ha nem is logikai következetlenség, de minden esetre szónoki visszaesés. Az egyház van a társadalomban emez a nagyobb s nem megfordítva. Legcélyszerűbb lett volna a negyedik részt belé olvasztani a harmadikba, vagy ha már épen külön kívánt szólni az egyházi életéről, hogy a fokozat meglegyen: a harmadik helyen kellett volna felvenni.

Magok az egyes részek — mint önálló tagok is kifogás alá jönnek. Az elsőnél hibás a kiindulási pont; fellegekben járó a második; sötét a harmadik... negyedik. A nyelvezet egészben véve keresett, az egyszerű gondolatmenethez nem illő, mesterkéltséggel „utonállók, rablók, gyilkosokkal, kik utját állják a valláserkölcsi élet angyalának“ (?) stb. stb. egy csomó stilisztika, egy rakás frázis. Akár csak egy tarka barka virágokkal megrakott rét, de a melyen nincs, vagy legalább igen kevés a zöldelő pázsit, hol az ember lepihenhessen.

Épen azért megyünk tovább s találunk a 2-dik szám alatt egy másik újévi beszédet. Szerzője Sylvester Domokos. Alapige Zsolt. 124: 8. v. E zsoltár egy a sok fejtörésbe került és sokféleképp magyarázott „grádicok éneke“ közül, valószínűleg a Szóba király fia Hadadérer felett nyert végleges győzelem alkalmából írott diadalmi éneke Dávidnak. Hirdeti Isten souverain hatalmát s intetnek a kegyesek hátlára, bizalomra továbbra is ő iránta. A lelkesítés ez utolsó szavait: A mi segítségünk stb. vette fel igen találóan szerző újévi beszéde alapigéjének.

Bevezetésében a zahara sivatag, pusztító számum, viruló oázok, szóval a felvett hasonlat helyett sokkal célra-vezetőbb lett volna szólni a zsoltár gondolatmenete szerint

Istennek a választott néppel szemben tanusított s aztán a multban velünk is éreztetett hatalmáról, jóságáról s innen minden legkisebb zökkenés nélkül térni át a tárgyalandó fő-tételre, mely esetben nem lenne a textus sem csak úgy elő-rántva — a mikor a sor reá került — a mint most van; nem lenne olyan mindennapi „passe partout“ „utilitas“ nélküli a bevezetés. — Ez eljárást ajánlja azon fontos körülmény is, hogy „az élet egy pusztában való vándorlás“ hasonlattal a beszéd első része fogalmi tekintetben hármóniálni nem látszik.

A beszéd fő hibája, hogy főtétele szintelen, ellapított; laza az egész szerkezet. Én nem vagyok a merev formák vitatója, de akármit beszélünk is, az egyházi beszédnek *conditio sine qua non*-ja a jó dispositio s különösen ilyen mindennapi tárgy, de meg általában minden egyházi beszédnél elengedhetetlen kellék az egyes részek határozott feltüntetése, előre bocsátása. Ennek elmulasztása nagyon lankasztólag hat a figyelemre. A beszéd — a mint kivehető — tulajdonképen 3 részből áll: Isten velünk lesz 1) munkásságunkban, 2) szenvedésinkben és 3) a halálban, s mindezt 5 felé szakgatva találjuk oly formán, hogy az 1-ső részben csak a testi munkásság foglaltatik s a 2-diknak hagyatik fen a lelki, holott pedig a kettőnek illetően szétválasztását itt épen semmi sem kívánja. — Ehez hasonló eljárást követ szerző akkor is, mikor egészen megfoghatatlanul a szenvedésektől az örömeiket, melyeket Isten azok enyhítésére nyújt, mik tulajdonképen maga a szenvedésekben nyilvánuló isteni segedelem, elkülöníti s a szorosán egymáshoz tartozó dolgokat két részbe illeszti bé.

Ezen állapotában természetesen a beszéd nem existálhat, hanem az 5 részből — úgy mint említém — 3-at alkotván, az utolsót, mely igen rövid, kissé kibővítvén, mind a felosztás megmaradhat, mind a mű használható lesz. Mert habár nincs is benne semmi új eszme s oly sok rajta az igazítani való, mégis kedves, vonzó, bibliai, nemesen egyszerű nyelvezete miatt megérdemli a figyelemre méltatást s azt, hogy ujonnan átdolgoztassék.

Különben a felvett szöveg lényege és szoros intentiója nem annak felmutatása, a mit szerző főtételül állit, hanem annak megbizonyítása, hogy egyedül csak Isten tarthat meg s intelmül mondatott azoknak, kik lovaikban, fegyverekben, erejükben, szóval földi dolgokban biztak. Ő teremtet, ő tart fen mindeneket, rajta kívül nincsen senkiben másban segítség. Már ennek figyelembe vétele mellett egészen más lett volna a feldolgozás s annak, ki mégis e predikációt használni akarja, mit közönséges vasárnapon is tehet, ajánlom, hogy e textust, mely ott a homlokon a szoros írásmagyarázat szerint csak kevéssel több mottónál, cserélje fel egy mással azon sokak közül, melyek e tárgyra vonatkozólag mind a zsoltárookban, mind az egész szentírásban nagy bőséggel vannak.

A 3-ik számú egyházi beszéd alapigéje Luk. XI : 35. Tartotta Némethy Lajos a folytatólagos zsinat megnyitási vasárnapján a debreczeni nagy templomban.

Ösmervén az igen tisztelt szerzőnek mind lelkiismeretes szorgalmát, melylyel egyházbivatali teendőiben eljár, mind jeles tehetségét, e művének fogyatkozásai azon feltevést keltik s erősítik meg bennem, hogy itt egy röktönzött beszéddel állunk szemben, melynek kellő átgondolására, kidolgozására csak igen kevés idő juthatott. Ebben a meggyő-

ződésben lévén, nem fogok visszaélni helyzetemmel s csak röviden okadotolom állításomat.

A felvett evangyéliomi rész 20—35 verseiben Idvezi-tónk megfeddi a hitetlen farizeusokat, kik ő tőle számos csodatételei daczára is szemmel látható jeleket kívántak. Máté XII : 38—42. emlékezik e dologról, hanem azon intő szózat, melyet Jézus mintegy záradéku mondott, s melyet szerző alapigéül felvett, ezen határozott alakjában csak Lukácsnál jegyeztetett fel s igen hathatós intésül szolgálhat a mai világnak is. Az egész összefüggő részletben igen sok szép anyag kínálkozik a kidolgozásra; de találhat alkalmas főtételt minden nagyobb fejtörés nélkül az ember akkor is, ha csupán a felvett versre szoritkozik. Ilyen volna már például: reménytelen állapota az olyan embernek, kinél a benne levő világosság sötétség-gé változott (Oosterzee). De legegyszerűbb és legtermészetesebb eljárás lett volna a nélkül, hogy a beszéd sikere veszélyeztetnék a szükséges írásmagyarázat előrebocsátása után főtételül magát a szöveget, mint jézusi intelmet tüzni ki s a beszéd első részében kimutatni, hogy miként változott a multban s változhatik az emberben levő világosság setétséggé ma is s a második részben szólni p. az óvszerekről, mik e veszedelemnek elejét vehetik. Ezzel aztán teljesen ki lehetett volna meríteni a textust.

Nemi tekintetben ilyen formán járt el szerző, a mennyiben az ő beszédének főtétele is a textus, csak hogy a szükséges történelmi magyarázat s utbaigazítás előre bocsátása nélkül. A bevezetés, mely a felvett rész előbbi verseinek tartalmát kivonatozza, a dologra nem tartozó s alig tudom megérteni, hogyan kerülhette el szerzőnek tekintetét a 16-ik vers, mely épen Jézusnak ez intés tartására alkalmas szolgáltatott. Így természetesen semmi átmenet nincs a főtételre s tulajdonképen azt sem tudja a hallgató, micsoda világosságról lesz szó. Felosztás sincs, csak homályos körvonalokban rajzoltatik elénk az, a mivel a beszéd további folyamán négy elkülönített részben találkozunk. Az első rész gondolatmenete olyan forma, a milyennek tulajdonképen lenni kellene, de hiányos kidolgozással: egy kis egyháztörténelmi vázlat a Krisztus utáni időből, majd apró részletezése a reformátori mozgalmaknak, — a zsidókról, kikben a világosság setétség lett, mint hathatós intő példáról, nincs egy árva szó sem. Pedig innen kellett volna kezdeni a dolgot s úgy jönni fel korunkig; a közép századok történelméből nem azt mutatni fel, hogy mi mindent csináltak a reformátorok, hanem hogy mit csinált az elvakult nép ő velök, hogyan teljesedett be az akkori világon, mitől Jézus intette hallgatóit.

A 2-ik részben tiszta felvilágosítás szerzésére buzdít a szerző. A gondolatmenet itt is közelit a valósághoz, de tévesztett felfogással itt is. Az a világosság, melyről itt szó van, meg van minden emberben, épen úgy, mint a testi két szeme, következésképen azt már nem szereznit, hanem csak tisztán tartani s az elsötétedéstől megőrizni szükséges, s itt azokról kellett volna szólni, mikkel ez eszközölhető; mikkel egyébiránt a felhordott gondolatok rokon tárgyauk. A 3-ik és 4-ik rész, melyben szerző az egyházhoz való állhatatos ragaszkodásra int, magában véve mind jó, min^a szép, mind igaz, de most az egyszer ide nem tartozik s egészen a textus keretén kívül esik. Csak „maradj a

textus mellett", oly homiletikai alaptörvény, melytől eltávozni semmiféle alkalom fel nem jogosíthat.

A beszéd után elő és utó ima következik ugyanerre az alkalomra. Buzgó, kenetteljes mind a kettő; hiányul lehetne az utóbbinak mindössze is felróni azt, hogy egészen alkalmoszerüvé válik, csak a zsinat tagjai lebegnek szerző szemei előtt, a gyülekezetet s annak általános szükségéit feledi egészen.

Kiss Bertalan, segédlelkész.
(Folyt. köv.)

Lelkészek minősítése.

A dunamelléki ref. egyházkerületben egy bizottság neveztetett ki, a múlt évi egyházkerületi közgyűlés által mely készítene véleményes javaslatot a szentesített egyházi törvények miként leendő életbeléptetésére nézve; e bizottság múlt hó 28 és 29-én Budapesten megtartván tanácskozását a lelkészek minősítésére nézve következő eljárást hozott javaslatba:

a) A rendes lelkészekre nézve: hogy azok 1-ső foku minősítvénynyel 10 évi kifogástalan rendes lelkészkedés után különbség nélkül ruháztassanak fel; sőt öt évi rendes lelkészkedés után is akkor, ha kitűnő papi bizonyítványuk mellett az egyház gondozásában mind valóság-erkölcsi, mind anyagi tekintetben kitűnő, ténylegesen sikeres munkálkodást fejtettek ki;

2-dik foku minősítvénynyel ruházandók fel 6 évi kifogástalan rendes lelkészkedés után; és 4 évi rendes lelkészkedés után akkor, ha kitűnő vagy legalább jeles papi bizonyítványuk mellett az egyház gondozásában ténylegesen sikeres kitűnő munkálkodást fejtettek ki;

3-dik foku minősítvénynyel általában 4 évi kifogástalan, vagy pedig kitűnő vagy legalább jeles papi bizonyítványok mellett, két évi ténylegesen sikeres rendes lelkészkedés után;

4-dik foku minősítvénynyel pedig általában minden kifogástalan rendes lelkész már önmagától értetve is bír.

b) A segédlelkészek a két papi vizsgálatnak sikeres letétele után:

4-dik foku minősítvénynyel általában azonnal felruházandók;

3-dik foku minősítvénynyel a két papi vizsgálat sikeres letételétől számítandó négy évi segédlelkészkedés után; és két év után akkor, ha kitűnő papi bizonyítványok mellett a gyakorlati szolgálat terén példás buzgalmat tanúsítottak s magukat elismerésre tették méltóvá; végre

2-dik foku minősítvénynyel bírnak akkor, ha a két papi vizsgálat letétele után kitűnő papi bizonyítványok mellett négy évig elismerést érdemlőleg káplánkodtak s még legalább egy évet a külföldi egyetemeken is töltöttek.

1-ső osztályu minősítvény a segédlelkészeknek nem adatik.

c) A tanárok, katekheták, táborig lelkészek, fegyházi lelkészek, nem hivataloskodó lelkészek, tanító káplánok és helyettes lel-

készek pályázati minősítvényére nézve pedig, föltéve, hogy már mind a két papi vizsgálatot letették, javasoltatik:

aa) a theologiai rendes tanárok már ezen jogczimen azonnal 3-dik foku minősítvényt nyernek két évi sikeres működés után 2-dik, és négy évi sikeres működés után pedig 1-ső foku minősítvényt;

bb) a gymnáziumi és képezdei rendes tanárok, ugy szintén a katekheták, ha már rendes lelkészek voltak s kifogástalanul működtek, valamint a rendes lelkészi hivatalukból kimozdult, de lelkészi minőségekben meghagyott egyének, hasonlóan a táborig és fegyházi lelkészek, ha magukat valamely egyházkerület lelkészi testületébe bekebelezették, pályázati minősítvényre nézve a rendes lelkészekkel állanak egy sorban;

cc) ellenben a theol. helyettes tanárok, valamint a gymnáziumi s képezdei tanárok és katekheták, ha még rendes lelkészek nem voltak, s a táborig és fegyházi lelkészek, ha egy egyházkerület lelkészi testületébe sincsenek bekebelezve, pályázati minősítvény tekintetében a segédlelkészekkel jönnek egy sorba, ugyszintén

dd) a tanító-káplánok is; de

ee) a helyettes lelkészek 4 évi kifogástalan helyettes lelkészkedés után már ezen jogczimen is 3-dik foku minősítvényt nyernek a nélkül, hogy további helyettes lelkészkedésök, bármennyi ideig tartson, azontul a pályázati minősítvény emelésére befolyással lenne.

Vidéki tudósítások.

Sárköz-Ujlak, 1883. márczius 26.

Isten dicsőségére, tekintetes özv. Kerekes Lászlóné, született Márthon Polixena, ki szegény egyházközségünk ügyeit szíven hordozván, keresztyéni jóindulatát az iránt már több ízben értékes adományozással mutatta meg, többek közt: a tanítói csekély fizetés növelésére 500 frt alapítványt tett. Ujabban pedig, husvéti ajándéku, az urasztalára két darab értékes terítőt adományozott. — Egyik valódi műremek. Sötét megyszínű bársony, rajta igazi arany himzéssel az ajándékozó neve, szőlőlevél és fürt, buzakalász s közepén gyönyörű arany pohár. Értéke 210 frt.

Midőn kérem Istent, hogy számos boldog éveken át tartsa meg számunkra az adományozót, egyházközségünk ez időben bőkezű pátrónáját; ugyanakkor azért is imádkozom, hogy sok ily nemesszívű, szükségekkel küzdő reform. egyházaink ügyeiért lelkesedni tudó nőkkal áldjon meg bennünket.

Biki Ferenc,
sárköz-ujlaki ref. segédlelkész.

A nagykárolyi ref. egyházmegye közgyűlése.
Tartatott N. Károlyban f. évi márczius 15-én.

Főbb tárgyai voltak:

1) Az esperesi és egyházmegyei gondnoki hivatalokra beérkezett szavazatok felbontása, mely egy a gyűlés kebeléből kimenesztett küldöttség által megejtetvén: Szilágyi Lajos esperes és Kulin Imre egyházmegyei gondnok, mint újból nagy többséggel megválasztott elnökök, melegen üdvözöltettek.

2) Néh. gróf Dégenfeld Imre volt egyházkerületi főgondnok neve és emlékezete jegyzőkönyvileg megörökített és e kegyeletes tény a nagyméltóságu gyászoló családnak egyházmegyei gondnok ur által táviratilag azonnal tudomására hozatott.

3) Egyéb helyi érdekű ügyek, s az új egyházi alkotmány-törvények folytán szükségessé vált intézkedések után, a rendes és segédlelkészek pályázati képességének megállapítása feletti véleményadásra kinevezett küldöttség javaslata alapján, a qualificatio következőleg állított össze s határozatott a főtiszt. egyházkerületre felterjesztetni.

I-ső osztályu egyházba pályázhatnak:

a) Rendes lelkészek közül mindazok, kik mint lelkészjelöltek (káplánok) is jogosítva valának ugyanezen osztályu egyházakba pályázhatni, — tekintet nélkül arra, hogy melyik osztályu egyházban és hány év óta szolgálnak, úgy hogy fegyelmi vizsgálat s illetőleg büntetés alatt nem állottak. (E szabály áll a többi osztályoknál is.)

b) Mindazon rendes lelkészek, kik jeles vagy elegendő eredménnyel fakultáltattak, ha az alsóbb osztályokban 5 évig sikerrel szolgáltak s fegyelmi büntetés alatt nem állottak. Ha az 5 évi szolgálati időt mint rendes lelkészek még egészen be nem töltötték, de 3 évnél tovább szolgáltak, pályázhatnak ugyan, de csak akkor vétethetnek tekintetbe, ha pályázásra jogosított s a d) pont alatt jelzett segédlelkészekon kívül más pályázók nincsenek.

c) A theologiai rendes tanárok, ha nem erkölcsi kényszerűség nyomása alatt pályáznak.

d) Segédlelkészek közül: azok, kik kitünően képesítettek s külföldi egyetemeken járva, tudori oklevelet szereztek 1 évi, tudori oklevél nélkül 3 évi; jelesen képesítettek, ha egyetemen jártak s tudori olevéllel bírnak 2 évi segédlelkészi gyakorlat után.

II. osztályu egyházba pályázhatnak:

a) Mindazok, kik az I. osztályu egyházakba pályázásra vannak jogosítva.

b) Az alsóbb két osztályban (III-ik és IV-ik) 3 éven át sikerrel hivataloskodott s fegyelmi büntetés alatt nem állott rendes lelkészek.

c) Rendes, felavatott gymn. tanárok ha hivatalukban legalább 3 évet sikerrel töltöttek s erkölcsi kényszer nyomása alatt nem állanak.

d) Segédlelkészek közül: a kitünően képesítettek 2 évi, a jelesen képesítettek 3 évi, kielégítőleg képesítettek 5 évi dicséretes szolgálat után.

III. osztályu egyházba pályázhatnak:

a) Mindazok, kik az előbbi két osztályba pályázásra vannak jogosítva.

b) A IV. dik osztályu egyházban legalább 1 évig sikerrel hivataloskodott s fegyelmi büntetéssel nem sújtott rendes lelkészek.

c) Segédlelkészek közül: kitünően képesítettek 1 évi, jelesen képesítettek 2 évi, kielégítően képesítettek 3 évi sikeres szolgálat után.

IV. osztályu egyházba pályázhatnak:

Az előbbi osztályokba képesített rendes és segédlelkészekon kívül, minden kielégítőleg fakultált s legalább 1 évig káplánkodott egyének.

Ugyanazon vagy alsóbb osztályu egyházba a rendes lelkészek, tekintet nélkül szolgálati éveikre, bármikor szabadon pályázhatnak még azon esetben is, ha fegyelmi vizsgálat, sőt enyhébb fokú büntetés alatt állottak ugyan, de az illetékes egyházi bíróságok által hivatalvesztésre nem ítéltettek.

Ezt megelőzőleg az egyházak papi jövedelem arányában osztályoztattak, de ezen osztályozást csak saját czéljaikra tartjuk fen, a főtiszt. egyházkerületre pedig úgy terjesztjük fel, hogy az általános osztályozásnál egyházaink az őket megillető helyre osztassanak be.

Végül még csak annyit tartok fölemlítésre méltónak, hogy a lelkészjelölő bizottság, valamint a számvevőszék tagjai is ideiglenesen — míg t. i. az új egyházmegyei tisztikar megalakul — megválasztattak.

Közli: Segesvári József,
e. m. jegyző.

T Á R C Z A

Adalékok a tiszántuli reformált egyházkerület történetéhez.

VII.

1657. június 18. Thornai bejegyzí, hogy a nagybányai generalis gyúlésen a nyiri traktus 86, az ugoicsai vagy szőlósi 54 forintot adott a biblia nyomtatására. — Ezeket ő a typographusnak, ujlaki házánál átaladta Csanósi István pályi-ujlaki lelkész előtt. 582. l.

1658. Azt jegyzi fel Thornai, hogy II. Rákóczy György a lengyelországi vereség után haza jöven, a fejedelmi széket ismét elakarta nyerni. A török roppant hadsereget gyújtott, de ezt Rákóczy megverte Lippánál. A ravasz szászok és az erdélyi mágnások azonban behívták a törököt és ez, a fejedelmi székhelyet Gyulafehérvárat s a szomszéd erősségeket elpusztította, falvakat, városokat romba döntött, temérdek kincset rabolt stb. Az egész Szilágyságon, sőt Váradig mindent elpusztítottak, Berettyó-Ujfalu hajdu várost megtámadták, Kádár István vitéz kapitány kis seregét megverték. — A nagyvezér temérdek sereggel meglepte Jenőt és vidékét; a jenei várat Ujlaky László feladta, a kit ezért Rákóczy lefejeztetett. A török Rákóczynak egy eddig hü emberét és különös kegyeltjét Barcsay Ákost teszi fejedelemmé, a ki mindjárt fejedelemsége kezdetén még a lelkészekre is adót vetett és hódolatot kívánt tőlök.

Minthogy csaknem az egész év hadakozásban töltött, a közzsínatot tartani nem lehetett. 96.

1659. június 25. Kállóban közzsínat tartatik, a melyen 34 egyén ordináltatott, köztük Kaposi Pál Szathmárra, Budai P. István Derecskére, Érsekújvári Orbán Rozsályba.

Tarczali Péter szathmári, Diószegi Pál nyiri, Báthori Mihály mármárosi, Kerelői István körösmarosközi esperesekül megerősítetnek.

A szathmári bel- és külvárosiak között, valami harangállítási ügyében támadt per eligazított.

A debreczeni polgárok kérték, hogy az ő papjaik ne köteleztessenek a parochialis és generalis zsinatokon megjelenni; de ezen kérés nem teljesített, hanem csak az engedtetett meg, hogy egy a papok közül otthon maradhat. 100. l.

1660. Igen érdekesen leírja, Thornai superintendens II. Rákóczy György halálát a viadalát a gyalui csatában, — halálát s annak előzményeit. 102. lap.

1661. márczius 21. Thornai P. István debreczeni lelkész és superintendens Tarczala megye lelkészül. 80.

1661. A törökök iszonyu hadi pusztításai miatt az egész évben nem tartatott közzsínat. 106. l.

1662. november 22. Debreczenben közzsínat tartatik, Komáromi Csipkés György hittudor s debreczeni lelkész elnökle alatt. A súlyos körülmények miatt csak 7 esperes volt jelen. Vitatkoztak de perseverantia sanctorum. — Ordináltatott 11 egyén, köztük egy akadémikus Debreczeni G. János Diószegre. 106.

1663. A folytonosan tartott hadi vérszek miatt közzsínat egész évben nem tartatott. 107. l.

1664. január 21. Az van bejegyezve, hogy miután Thornai az esperességről s superintendensségről lemondván Tarczala ment, az egyházkerület ládjában, könyveken, leveleken, czédulákon kívül egy réz pecsét és hamis garasok találtattak. A láda Nógrádi Mátyásnak adatott által Komáromi Csipkés György s Krizbai György debreczeni papok, Mártonfalvy György és Debreczeni János debreczeni tanárok s Debreczeni Kun Mihály ujjvárosi pap közbenjöttével. 106.

1664. július 13—14. Debreczenben közzsínat Nógrádi Mátyás bajomi lelkész és debreczeni esperes elnökle alatt. Vitatkoztak az egyházzól. Ordináltatott 48 egyén. Berzetei János Élesdre. E zsinaton 9 esperes volt jelen. Nógrádi Mátyás deb-

reczeni, Kisfalusi Tamás bihari, Érsekújvári András zarándi esperesekül megerősítetnek. 107.

1665. szeptember 27. Matolcsón közzsínat, a melyben a lelkészeknek hosszas és zavaros viszálykodása után 251 szavazattal „generalis inspektorra vagy superintendenssé“ Nógrádi Mátyás bajomi lelkész és debreczeni esperes választatik. 109. l.

Ugyanez fel van még röviden jegyezve. 80. l.

1665. 1668. 1672. Nógrádi Mátyás feljegyzi, hogy hova költötte a taxát. A többek közt ily tételek fordulnak elő:

„1. Az erdélyi fejedelem Urunkhoz expedialván két tanítót legatio dolgában pro bibliarum educatione, adtam flor. 14. denar 50.“

„9. A generalis dolgában járván Erdély országában 1668. heted magammal in flo. száz és 4 flo. den. 9. A bibliákat kihozván.“

„19. Országunk veszedelemben forogván, költöttem imide, amoda, flo. 6. A 1672.“

„NB. Az száz forint és 4 s den. 9 költés volt akkor, mikor az bibliai exemplárokat kihoztuk; Mislei uram, Kisfalvi, Ónodi, Szabadszállási uramék és több, in summa hét személyekkel voltunk Radnolló (Radnóton lévő?) urunknál. Az exemplárokat a seniorok a debreczeni tanácsházban dividálták. Tiszteletes Comáromi uramnál vagy a regestruma.“

A bevétel mindössze 202 frt 21 dénár. Az egyházmegyéknél 1665—1677. június 27-ig 52 frt tartozás volt kint. 114.

1666. július 4. Szathmár-Németiben közzsínat, a melyben 54 egyén ordináltatott, köztük hét akadémikus, pl. Debreczeni János Rácz-Böszörménybe, Körmen di Péter Ecse dre, Szécsi István Szathmár-Németibe, Németi H István Polgárra.

Vitatkoztak az egyházzól. — Nógrádi Mátyás a superintendensségben megerősítetnek. 109.

1666. augusztus 11. Biharban a közzsínat engedelmével félközzsínat tartatik, a melyen 4 egyén ordináltatik. 111.

1667. Nógrádi Mátyás bejegyzi, hogy az ő inspektorsága alatt az egyházmegyék mennyi „taxát“ adtak. Legtöbbet adott a szathmári t. i. 27 frt 68 denárt, a debreczeni 25 frtot, legkevesebbet a mármárosi t. i. 5 frtot, az érmelléki 6-ot, a bihari 8 frt stb. Bereg adott pro cductione bibliarum 18 frt 49 denárt. Érteni kell, a váradi bibliának Erdélyből kiszállítását. Végül ezt említi Nógrádi: „Írják a beregvármegyei uraim, hogy soha taxát nem

adtak; de Petrus Margitai idejében is, anno 1630. oda feljebb írva vagyon a taxájok flo. 20. El is akartak egy időben szakadni a generalistól, mely miatt csaknem hitőkben is megcsönkulást szenvedtek, Bátorban tempore electionis Stephani Pas. Tornai. 112.

Tóth S.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Tiszántuli ref. egyházkerület pénztárnoka Némethy Lajos debreczeni lelkész, a pénztárnokságról — másnemű elfoglaltatásai miatt — lemondván, e hivatal a legközelebbi egyházkerületi gyűlés által fog betöltetni

Tanárképviselek az egyházkerületi gyűlésen. A tiszántuli ref. egyházkerületben a nem teljes 8 osztályu gymnasi-umok tanárkarai u. m. a békési, szatmár-németi, h. bősörményi, h. nánási, m. turi, kisujszállási, karczagi és h. szoboszlói gymn. tanárkarok, az egyházi törvények 48. §-ának f) pontja értelmében az egyházkerületi gyűlésekre rendes képviselőül Bodolay László m. turi tanárt, pótképviselőül pedig Vozáry Gyula szatmár-németii tanárt választották meg általános szavazattöbbséggel.

Lelkészjelölés. A h. bősörményi egyházban egyik lelkészi állomás elnyeréseért beérkezett pályázatok H. Hadházon márczius 28-án tartott lelkészjelölő bizottsági ülésben bontattak fel. Összesen 6 pályázó adta be kérvényét. A lelkészjelölő bizottságot alkották Kálmán Lajos helyettes elnök, Pákozdi Lajos, Czeglédi Lajos, Lengyel Imre egyházmegyei tanácsbírák, a h. bősörményi egyház részéről Kovács Endre, Uzonyi Péter, Somossy Béla egyházi küldöttek. A bizottság tagjainak összhangzó egyetértésével választásra kijelöltettek: Szeremlei József t. dobi lelkész Alsó-Szabolcs-Hajdu egyházmegye esperese. mint ki ezen első osztályu lelkészi állomásra minősítéssel az egyházmegye, illetőleg a hatóság köztudomása szerint bir. Dombi Lajos kémeri lelkész Szilágy-Szolnok egyházmegyéből, kinek felszerelt kérvénye megfelelt azon kellékeknek, melyeket az Alsó-Szabolcs-Hajdukerületi egyh. m. 1883. febr. 20-án tartott gyűlésében határozott. Szentkirályi Sándor mező-madarasi lelkész a marosi egyházmegyéből, mert az általa bemutatott esperesi bizonylat igazolja, hogy ő első osztályu egyházba jogosan pályázhat. E három jelölt közül választhat törvény értelmében a h. bősörményi egyház.

Megjelent az „Önüggyvéd“ 21. füzete. Irta Knorr Alajos, kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten, a nemzeti színház bérházában. E füzetben a szerző befejezi a sajtóügyi eljárás ismertetését és áttér a közigazgatási beadványok tárgyalására, tárgyalja a vallási ügyek körül az áttérést, a vegyes házasságbóli és házasságon kívül nemzett gyermekek viszonyát, a vallás felekezetei egyházi szertartásait, ünnepeit, temetését és segélyezéseit illető szabályokat. Ára 30 kr.

Gyászhir. Doktor János nagy-szöllősi ref. lelkész s máramaros-ugocsai esperes urat és nejét ismét nagy vesz-

teség érte. 1880. május 18-án temettetett el egyik fiok Doktor Károly II-od éves theologus, e hó 13-án pedig orvosi tanulmányainak bevégzéséhez közel álló másik fiok Doktor Endre hunyt el. Temetése márczius 15-én nagyszámu diszes közönség jelenlétében s részvéte mellett ment végbe. A házban, hol egykor a korán elhunyt ifjunak bölcsője a szülők édes reményei között ringott, alólirott mondott rövid búcsúszót és fohászt; az udvaron egybegyűlt résztvevő diszes közönség előtt Nagy Frigyes f. ardói lelkész egyházmegyei aljegyző össze kapcsolva a kevés híján 3 évvel történt szülei veszteséget a mostanival mindenkit megható beszédet tartott és imát mondott. A temetőben Bodnár Béla huszti s. lelkész mint az elhunytak eleitől fogva kebelbarátja emelkedett kifejezésű búcsúbeszédet mondott a nyílt sir felett, melybe a virágkoszorúkkal ékesített koporsó elhelyeztetett. A korán elhunyt egymást szerető és egymás mellé helyezett szépreményű ifjak porai felett virasszon a béke szelleme, a kétszeres veszteséget szenvedett szülék találjanak megnyugvást a vallásnak boldogító vigasztalásában! Nagy-Szöllős 1883. márczius 29. Csik Albert ref. s. lelkész.

Nyilatkozat. Határozott tudomásom van arról, hogy a Krassóvidéki ref. lelkészi értekezlet a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap ez évi 7. számában megjelent memorandumát némelyek az én nevemmel összekötöttesbe hozzák s annak létrejövételére nézve nekem befolyást tulajdonítanak. — Én minden ilyenemű feltevással vagy gyanúsítással szemben kijelentem, hogy azon memorandum létrejövételében semmi részt sem vettem s arról csak is akkor értesültem, midőn az a fentidézett helyen megjelent. Debreczen 1883. márczius 27-én. Jó István tanár.

Tudósítás és kérelem. Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség tudomására hozni, hogy a „Presbyterek könyvé“ nek második kiadása immár sajtó alatt van s e hó folytán valószínűleg ki is kerül a sajtó alól. Minthogy azonban az eddig beérkezett megrendelésekhez mérve csak 1000 példányt nyomathatok: kérem azokat, a kik e művecskét megszerzeni óhajtják, hogy ez iránt mielőbb értesíteni sziveskedjenek. A „Presbyterek könyvét“ követni fogja az „Eskető Lelkész“ című művecske. Erre nézve is bátor vagyok kérni az illetőket, hogy ha még meg nem rendelték, de birni kívánják, mielőbb jelentkezni sziveskedjenek, mert feles számu példányokat nyomatni módomban nem lévén, a későn jelentkezőknek — sajnálatomra — nem fogok küldhetni. — Tisztelettel Nagy Lajos mikepércsi ref. lelkész.

Debreczeni egyházmegye tavaszi közgyűlését, folyó hó 3-án tartotta itt Debreczenben, az eredményről jövő számunkban szólhatunk.

Krassó vidéki lelkészi értekezlet emlékirata a nagybányai egyházmegyei gyűlésre betérjesztetvén, hosszas vita után szavazattöbbséggel 24 szavazattal 13 ellen — általános tárgyalás alapjául sem fogadtatott el. A gyűlés második napján ismét felkerült, de az egyházmegyei gyűlés becsületére ismét lekerült a tárgyalás teréről.

Tartalom: Vélemény és terv. Békési Gyula. — A csuda jelentősége a kijelentésben. — Az ugynevezett Confirmáció történeti fejlődése és jelentősége. Erdős József. — Töredék. Kálmán Farkas. — Tanulmány és bírálat. Kiss Bertalan. — Lelkeszi minősítés. — Vidéki tudósítások. — Tárca: Adalékok a tiszántuli egyházkerület történetéhez. Tóth S. — Különbfélék. — Pályázatok.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A nagykárolyi egyházmegyébe kebelezett hódászi ref. egyházban a lelkeszi állomás üresedésbe jövén, ezen állomást elnyerni kívánó lelkészek felhivatnak, hogy egyházi törvényeink 191. §-a értelmében pályázati kérvényüket folyó hó 20-dik napjáig Szilágyi Lajos nagy-károlyi espereshez Gebére -- u. p. Nyir-Báthor -- küldjék be. A későbben érkezett tektntetbe nem vétetik.

Az elválasztandó lelkész évi fizetése:

- 1) Minden gazda, ki maga jószágával és ekéjével szánt, fizet a lelkésznek két kereszt buzát, két kereszt gabonát, és széna-pénzben 20 krt, ilyen van jelenben: 30.
- 2) Azon gazda, ki jószággal nem bír, fizet egy köből rozst, ilyen van ez idő szerint 19.
- 3) Az egyház szegényebb tagjai, u. m. a zsellérek, özvegyek, cselédek, 65—65 krt, ilyen van jelenleg 20.
- 4) Az egyház ad 6 öl kemény tüzi fát beszállítva.
- 5) Van 28 höld és 532 □ öl szántóföldje egy tagban 1200 □ ölével számítva, melyből 3 höldat és 697 □ ölet az egyház ösz-vetés alá kétszer megszántat.
- 6) Az állami adót az épületekért, 23 höld és 210 □ öl földért az egyház, — 5 höld és 322 □ öl tagosításkor nyert szaporulatért pedig a lelkész tartozik fizetni.
7. Stóla: ez egyházkerület által meghatározott szabály szerint. — Közép számitással az évi jövedelem 5—600 frt közt váltakozik.

Debreczen, 1883. ápril 4.

Révész Bálint,
püspök.

1—?

Pályázat

a magyarhoni ag. hitv. evang. egyetemes egyház
theologiai akadémiájának két tanszékére:

Ó-testamentomi exegesis és segéd-tudományainak előadására választandó egy rendes tanár. — Dija: 1200 frt évi fizetés, 300 frt lakbér.

Egyháztörténelem és segéd-tudományainak előadására választandó egy magántanár. — Dija: 500 frt évi fizetés.

Pályázóknak tudományos készülségét s eddig folytatott hivataloskodását igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaik, f. évi május hó 31-éig a kisbizottság lent jelzett elnökéhez terjesztendő be.

Kelt Pozsonyban 1883. évi márczius hó 11-én tartott kisbizottsági ülésből.

Dr. Geduly Lajos, **Trsztýénszky Ferencz,**
kisbizottsági elnök. kisbizottsági jegyző.

3—1

Pályázat gymnasiumi tanszékre.

A folyó évi május 16. s következő napjain tartandó erdélyi ref. egyházkerületi közgyűlésen a kolozsvári főgymnasiumnál ürességben lévő mennyiség-természettani rendes tanári szék választás utján fog betöltetni.

Az e tanszékhez kötött javadalom: 1200 forint évi fizetés, évnegyedenként előre kiszolgáltatva és természetbeli szállás, esetleg 210 forint szálláspénz.

A pályázók kötelesek az illető tudományszakra képesitetségöket, életkorukat, vallásukat, eddigi szolgálatukat és erkölcsi viseletöket szabályszerűen igazolni. Kérvényeiket folyó évi május 5-ig bezárólag az erdélyi ref. egyházkerület állandó igazgató-tanácsának alólirt elnökéhez közvetlenül nyujtsák be.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület állandó igazgató-tanácsának Kolozsvárt, 1883. márczius 18-án tartott üléséből.

Parádi Kálmán,
tanügyi előadó.

Nagy Péter,
püspök.

1—1